

Maj 2013 r.

Niniejsze zestawienie nie wiąże Trybunału i nie jest wyczerpujące

Zdrowie psychiczne

„Życie prywatne” (art. 8) obejmuje integralność fizyczną i psychiczną.

„Zachowanie stabilności psychicznej jest niezbędnym warunkiem do skutecznego korzystania z prawa do poszanowania życia prywatnego” ([Bensaid przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#) – 06.02.2001)

Ingerencja w życie prywatne musi być zgodna z prawem

[A.G. przeciwko Szwajcarii](#) (09.04.1997: [skarga niedopuszczalna](#)). Trybunał stwierdził, że „decyzja o objęciu tej osoby kuratelą stanowi[ła] ingerencję w życie prywatne, która musi być zgodna z prawem i opierać się na zgodnym z przepisami celu”.

[Storck przeciwko Niemcom](#) (16.06.2005): [naruszenie art. 8 i art. 5 § 1](#) (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) w związku z internowaniem skarżącej, które nie zostało zarządzone przez sąd.

Powyższa sprawa dotyczyła również **przymusowego leczenia farmakologicznego**. W odniesieniu do tej skargi Trybunał stwierdził, że nie doszło do naruszenia art. 8 (nie zostało udowodnione, że skarżąca nie wyraziła ważnej zgody na leczenie). W sprawie [Schneiter przeciwko Szwajcarii](#) (31.03.2005: [skarga niedopuszczalna](#)) Trybunał stwierdził, że skarga na podstawie art. 8 była nieuzasadniona, ponieważ przymusowe leczenie miało podstawę prawną i zgodny z przepisami cel (ochrona praw i wolności innych osób). Skarżący, który był leczony w szpitalu psychiatrycznym na różne zaburzenia maniakalno-urojeniowe i liczne uzależnienia od leków, uderzył pielęgniarkę w twarz.

[Shopov przeciwko Bułgarii](#) (02.09.2010): Nałożenie obowiązku leczenia psychiatrycznego przez ponad pięć lat. [Naruszenie art. 8](#): Utrzymująca się ingerencja w prawo skarżącego do poszanowania życia prywatnego miała podstawę prawną, jednak brak było regularnego nadzoru sądowego wymaganego odpowiednimi przepisami.

[X. przeciwko Finlandii](#) (03.07.2012): sprawa dotyczyła zamknięcia pediatry w szpitalu psychicznym i przymusowego podawania jej lekarstw w kontekście postępowania karnego prowadzonego przeciwko niej za udzielenie matce pomocy w porwaniu jej córki. [Naruszenie art. 5 § 1 \(prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego\) i art. 8](#): przymusowe zamknięcie pediatry w szpitalu psychiatrycznym, a także wstrzykiwanie jej lekarstw siłą oparte było na przepisach, którym brakowało odpowiednich zabezpieczeń przed arbitralnością.

- [X. i Y. przeciwko Holandii](#), 26.03.1985: 16-letnia dziewczyna, upośledzona umysłowo, była wykorzystywana seksualnie przez zięcia dyrektorki prywatnego domu dla dzieci upośledzonych umysłowo, w którym mieszkała. [Naruszenie art. 8](#): Prawo holenderskie nie pozwalało na wszczęcie postępowania w przypadku przemocy seksualnej wobec upośledzonych umysłowo nieletnich w wieku 16 lat lub powyżej.

- [Bensaid przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#), 06.02.2001: Skarżący, którego leczono na schizofrenię, twierdził, że wydalenie go do Algierii spowoduje, że nie będzie on otrzymywał odpowiedniego leczenia, co zagraża jego integralności fizycznej i psychicznej.

Nie stwierdzono naruszenia art. 8 – według Trybunału rzekome zagrożenie dla zdrowia psychicznego skarżącego oparte zostało w dużej mierze na hipotetycznych czynnikach oraz nie zostało wykazane, że sytuacja ta w sposób istotny naruszyłaby jego integralność moralną.

- [K. i T. przeciwko Finlandii](#), 12.07.2001: Umieszczenie w placówce opieki nad dziećmi dzieci pierwszej ze skarżących, która była kilkakrotnie hospitalizowana z powodu schizofrenii. **Naruszenie art. 8** ze względu na umieszczenie jednego z dzieci oraz brak naruszenia w odniesieniu do drugiego dziecka, które zostało wcześniej umieszczone w domu za zgodą skarżących; potrzeba jego specjalnej opieki uzasadniała wydania doraźnego postanowienia w tym przedmiocie.
- [B. przeciwko Rumunii \(nr 2\)](#) (nr 1285/03), 19.02.2013: Zamknięcie matki w zakładzie psychiatrycznym i umieszczenie jej dwóch nieletnich dzieci w domu opieki. Dwa **naruszenia art. 8** (zamknięcie skarżącej oraz umieszczenie jej dzieci w domu opieki). Zwracając uwagę, że w Rumunii istnieją liczne przypadki niewłaściwego odizolowania osób z zaburzeniami psychicznymi, pomimo ostatnich zmian legislacyjnych na rzecz praw pacjentów, Trybunał orzekł, że brak szczególnej ochrony (oficjalnego powołania adwokata lub wyznaczenia opiekuna) miał wpływ na pozbawienie skarżącej jej prawa do uczestniczenia w procesie podejmowania decyzji dotyczących umieszczenia jej dzieci w domu opieki.

Kwestia zdolności prawnej

[Shtukaturov przeciwko Rosji](#), 27.03.2008 (zobacz także poniżej): Skarżący został objęty kuratelą na prośbę jego matki. **Naruszenie art. 8** – Trybunał oparł swoją decyzję na orzeczeniu lekarskim, w którym nie analizowało wystarczająco stopnia niesprawności skarżącego.

[Berková przeciwko Słowacji](#), 24.03.2009: Skarżąca, cierpiąca na zaburzenia psychiczne, została objęta kuratelą. **Naruszenie art. 8** ze względu na fakt, że zbyt długo uniemożliwiano jej złożenie wniosku o przywrócenie pełnej zdolności do czynności prawnych.

[Salontaji-Drobnjak przeciwko Serbii](#), 13.10.2009: Poddanie kurateli skarżącego, u którego zdiagnozowano paranoję w zakresie upodobania do procesowania się. **Naruszenie art. 8** z powodu poważnego ograniczenia skarżącego zdolności do czynności prawnych (nie mógł w stanie samodzielnie uczestniczyć w działaniach prawnych, złożyć wniosku o rentę lub podejmować decyzji o swoim leczeniu) oraz z uwagi na fakt, że procedura, którą zastosowały sądy krajowe przy podejmowaniu decyzji w sprawie była obciążona wadami.

[Lashin przeciwko Rosji](#), 22.01.2013: Skarżący, schizofrenik, utrzymywał, że sądy rosyjskie pozbawiły go zdolności do czynności prawnych w czerwcu 2000 roku, umieściły go w szpitalu psychiatrycznym wbrew jego woli i bez możliwości rewizji, co uniemożliwiło mu wzięcie ślubu. **Naruszenie art. 8** (utrzymanie statusu osoby ubezwłasnowolnionej i niezdolność do rewizji tego stanu w 2002 i 2003 roku)

Naruszenie art. 8 (utrzymanie statusu osoby ubezwłasnowolnionej i niezdolność do rewizji tego stanu w 2002 i 2003 roku)

Naruszenie art. 5 § 1 (hospitalizacja w szpitalu psychiatrycznym w latach 2002-2003)

Naruszenie art. 5 § 4 (niezdolność dokonania rewizji legalności zatrzymania w szpitalu psychiatrycznym)

Zobacz także [Mihailovs przeciwko Łotwie](#), 22.01.2013 (patrz poniżej, strona 7)

[M.S. przeciwko Chorwacji](#) (nr 36337/10), 25.04.2013: Sprawa miała początek w sporze między dwiema siostrami (z których jedna jest skarżącą) oraz właścicielem i pracownikiem restauracji, nad którą mieszkały, który skutkowało wszczęciem postępowania karnego przeciwko sobie nawzajem oraz przeciwko skarżącej, której ustanowiono kuratora w postępowaniu mającym na celu pozbawienie jej zdolności do czynności prawnych.

[Dwa naruszenia art. 8](#) w odniesieniu do domniemanego ataku, jak również postępowania mającego na celu pozbawienie skarżącej jej zdolności do czynności prawnych.

Trybunał stwierdził w szczególności, że postępowanie karne, które skarżąca wniosła przeciwko pracownikowi restauracji za zaatakowanie jej zostało w rzeczywistości przypisane bez ustalenia faktów przez właściwy sąd ze względu na to, że jej kurator nie dał wyraźnej zgody na kontynuowanie postępowania. Postępowanie karne w sprawie domniemanego ataku było zatem niewystarczające, a jego wynik nie zniechęcał wystarczająco do dalszej przemocy. Trybunał stwierdził także braki w postępowaniu mającym na celu pozbawienie skarżącej jej zdolności do czynności prawnych, które zostało wszczęte wyłącznie na podstawie raportu psychiatry, który nigdy nie miał z nią żadnego kontaktu.

Umieszczenie w zakładzie zamkniętym

Artykuł 5 § 1: Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego

Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem następujących przypadków i w trybie ustalonym przez prawo: (...)

e) zgodnego z prawem pozbawienia wolności osoby w celu zapobieżenia szerszeniu przez nią choroby zakaźnej, osoby umysłowo chorej*, alkoholika, narkomana lub włóczęgi.

* „*Termin ten nie może być interpretowany w sposób definitywny: (...) jest to termin, którego znaczenie stale ewoluuje w miarę postępu badań w dziedzinie psychiatrii, rozwoju coraz większej elastyczności w leczeniu i zmian w podejściu społeczeństwa do chorób psychicznych (...)*”¹

Aby decyzja o izolacji osoby umysłowo chorej była zgodna z Konwencją, musi ona przestrzegać wymogów określonych w wyroku w sprawie [Winterwerp przeciwko Holandii](#) (24.10.1979), tj.:

- musi być podjęta w sposób rzetelny, na podstawie obiektywnej wiedzy medycznej na temat prawdziwego zaburzenia psychicznego pacjenta;
  - rodzaj lub stopień zaburzenia psychicznego musi dawać podstawy do obowiązkowego zamknięcia;
  - słuszność kontynuowania izolacji zależy od dalszego utrzymywania się takiej choroby.
- [Ashingdane przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#), 28.05.1985: [nie stwierdzono naruszenia art. 5 § 1](#) – mimo że skarżący, który cierpiał na schizofrenię paranoidalną, narażony był na ściślejszy tryb funkcjonowania nowego zakładu psychiatrycznego, przez dziewiętnaście miesięcy dłużej niż wymagał tego jego stan psychiczny, to miejsce i warunki izolacji skarżącego wciąż odpowiadały warunkom, które mogą towarzyszyć „zgodnemu z prawem pozbawieniu wolności osoby umysłowo chorej”.
  - [Johnson przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#), 24.10.1997: skarżący, który został skazany za różne przestępstwa, został umieszczony w zakładzie psychiatrycznym o wysokim poziomie zabezpieczeń zgodnie z postanowieniami sędziego z 1984 roku, a jego zwolnienie zostało zarządzone w 1989 roku z uwagi na fakt, że uwięzienie nie było już uzasadnione. [Naruszenie art. 5 § 1 lit. e\)](#) ze

---

¹ [Winterwerp przeciwko Holandii](#), § 37

względu na przedłużanie zamknięcia po tej dacie (brak odpowiednich zabezpieczeń, w szczególności kontroli sądowej mającej zapewnić, że uwolnienie skarżącego nie było nadmiernie opóźniane).

- [Aerts przeciwko Belgii](#), 30.07.1998: Przetrzymanie skarżącego w skrzydle psychiatrycznym zwykłego więzienia, a nie w centrum ochrony społecznej wyznaczonym przez właściwą Radę ds. Zdrowia Psychicznego. [Naruszenie art. 5 § 1](#) – skrzydła psychiatrycznego nie może uznać instytucję właściwą do zatrzymania osoby umysłowo chorej.
- [Nielsen przeciwko Danii](#), 28.11.1998: [Brak naruszenia art. 5 § 1](#) – hospitalizacja na Dziecięcym Oddziale Psychiatrycznym skarżącego, który cierpiał na zaburzenia nerwowe i opieka nad którym była przedmiotem sporu między jego rodzicami, była „odpowiedzialnym wykonaniem przez matkę jej prawa do opieki będącym w interesie dziecka”.
- [Varbanov przeciwko Bułgarii](#), 05.10.2000: skarżący został wzięty siłą do szpitala psychiatrycznego na badania zgodnie z postanowieniem prokuratora podczas postępowania sądowego. [Naruszenie art. 5 § 1](#) – decyzję o pozbawieniu skarżącego wolności podjęto bez jakiegokolwiek podstawy prawnej, a prawo krajowe nie zapewniało koniecznej ochrony przed arbitralnością.
- [Hutchinson Reid przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#), 20.02.2003: [brak naruszenia art. 5 § 1](#) – biorąc pod uwagę ryzyko, że skarżący, który został umieszczony w zakładzie psychiatrycznym, może popełnić inne przestępstwa, prawdopodobnie o charakterze seksualnym, decyzja, aby go nie zwalniać, która miała podstawy prawne w prawie krajowym, była uzasadniona.
- [Herz przeciwko Niemcom](#), 12.06.2003
[Brak naruszenia art. 5 § 1 lit. e\)](#) – tymczasowe umieszczenie w zakładzie zamkniętym miało na celu ustalenie, czy skarżący cierpiał na chorobę psychiczną i zostało zarządzone przez sąd na podstawie opinii lekarskiej.
[Naruszenie art. 5 § 4](#) – fakt, że okres tymczasowego umieszczenia w zakładzie upłynął nie mógł pozbawiać skarżącego prawa do zakwestionowania jego legalności.
- [Nowicka przeciwko Polsce](#), 03.12.2003: [naruszenie art. 5 § 1](#) z powodu zatrzymania skarżącego przez 83 dni w celu przeprowadzenia badań psychiatrycznych zarządzonych w trakcie postępowania, które dotyczyło sporu między sąsiadami.
- [M.R.L i M.-J.D. przeciwko Francji](#), 19.05.2004: [naruszenie art. 5 § 1 lit. e\)](#) – zatrzymanie skarżącego w zakładzie psychiatrycznym nie miało żadnego uzasadnienia medycznego, lecz nastąpiło wyłącznie z powodów administracyjnych (w następstwie sporu pomiędzy sąsiadami skarżący został przewieziony do szpitala, gdzie zbadał go psychiatra, który nie był w stanie postawić dokładnej diagnozy jego stanu psychicznego, w związku z czym zdecydował o przeniesieniu go do zakładu psychiatrycznego przy siedzibie policji).
- [H.L. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#), 05.10.2004: Przymusowe zamknięcie osoby autystycznej, która wykazywała oznaki pobudzenia. [Naruszenie art. 5 § 1](#) – w wyniku braku przepisów proceduralnych i ograniczeń personelu medycznego szpitala, z pewnością w dobrej wierze, przejął pełną kontrolę nad wolnością i leczeniem bezradnej osoby upośledzonej.
- [Enhorn przeciwko Szwecji](#), 25.01.2005: [Naruszenie art. 5 § 1](#) – nie przewidziano innych środków, które byłyby mniej dotkliwe niż przymusowa izolacja skarżącego mająca na celu zapobiegnięcie rozprzestrzenianiu się HIV; poprzez przedłużenie

okresu przymusowej izolacji skarżącego do prawie siedmiu lat władze nie zachowały sprawiedliwej równowagi między potrzebą zapewnienia, że wirus HIV się nie rozprzestrzeni i prawem skarżącego do wolności.

- [Schneiter przeciwko Szwajcarii](#), 31.03.2005: [skarga niedopuszczalna](#) (bezpodstawna skarga na podstawie art. 5 § 1) – umieszczenie skarżącego w izolatce było „zgodne z procedurą ustanowioną prawem”; umieszczenie to nie było nieuzasadnione, ponieważ skarżący, który został już pozbawiony wolności poprzez przyjęcie do szpitala psychiatrycznego z powodu różnych zaburzeń maniako-urojeniowych i licznych uzależnień od leków, prawdopodobnie stanowił zagrożenie dla siebie i dla innych (był w konflikcie ze swoim ojcem i uderzył pielęgniarkę w twarz).
- [Storck przeciwko Niemcom](#), 16.06.2005: [naruszenie art. 5 § 1 i art. 8](#), ponieważ nie wydano decyzji sądowej zezwalającej na umieszczenie skarżącego w prywatnej klinice.
- [Gajcsi przeciwko Węgrom](#), 03.10.2006: [naruszenie art. 5 § 1](#) – sądy nakazały przedłużenie przymusowego leczenia psychiatrycznego skarżącego bez oceny niebezpieczeństwa zachowania pacjenta, czego wymaga prawo krajowe.
- [Filip przeciwko Rumunii](#), 14.12.2006: zarządzenie przez prokuratora umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym po tym, jak skarżący został uznany winnym obrazy sądu (w postępowaniu karnym wytoczonym przeciwko niemu przez jego żonę i syna). [Naruszenie art. 5 § 1](#) ze względu na brak podstawy prawnej takiej izolacji.
- [Gulub Atanasov przeciwko Bułgarii](#), 06.11.2008: [naruszenie art. 5 § 1](#) – przeniesienie skarżącego, w trakcie postępowania przygotowawczego, z jego domu, gdzie był w areszcie domowym, do szpitala psychiatrycznego, gdzie został zamknięty na dwadzieścia sześć dni, aby przejść badania, nie zostało oparte na decyzji podjętej zgodnie z prawem przez właściwy organ.
- [Shopov przeciwko Bułgarii](#), 02.09.2010: nałożenie obowiązku leczenia psychiatrycznego przez okres dłuższy niż pięć lat. [Naruszenie art. 5 § 1](#) – prokurator i policja przekroczyli granice decyzji sądu, która nakazywała leczenie w poradni, a nie w szpitalu psychiatrycznym.
- [Petukhova przeciwko Rosji](#), 02.05.2013: skarżąca twierdziła w szczególności, że była bezprawnie przetrzymywana w areszcie przed przeniesieniem do szpitala w celu przeprowadzenia przymusowego badania psychiatrycznego. [Naruszenie art. 5 § 1](#) – biorąc pod uwagę fakt, że sądom rosyjskim nie udało się sprawdzić, czy skarżąca faktycznie odmówiła badania psychiatrycznego, Trybunał uznał, że postanowienie zezwalające na jej przymusowe badanie psychiatryczne było bezprawne. Następnie stwierdził, że ponieważ skarżąca nie została poinformowana o postanowieniu, ani nie miała możliwości zastosowania się do niego, jej zatrzymanie na posterunku policji przed jej przeniesieniem do szpitala na przymusowe badanie było niezgodne z jednym z wyjątków określonych w art. 5 § 1 lit. b), który zezwala na pozbawienie wolności w celu zastosowania się do „prawomocnego orzeczenia sądu”. Jej skargę dotyczącą przymusowej hospitalizacji uznano za niedopuszczalną.

W tych sprawach Trybunał również orzekł naruszenie artykułów:

- 3 (zakaz poniżającego traktowania). Zobacz wyrok Wielkiej Izby w sprawie Stanev przeciwko Bułgarii poniżej.

-5 § 3 (prawo osoby pozbawionej wolności do bycia niezwłocznie postawionym przed sędzią, bycia sądzonym w rozsądnym terminie lub zwolnionym na czas postępowania):
[Winterwerp przeciwko Holandii](#), 24.10.1979

-5 § 4 (prawo osoby pozbawionej wolności do odwołania się do sądu w celu ustalenia przez sąd legalności pozbawienia wolności):
[Megyeri przeciwko Niemcom](#), 12.05.1992: Nieprzydzielenie adwokata zgodnie z żądaniem skarżącego – zamkniętego w szpitalu psychiatrycznym – w ramach corocznej rewizji jego sprawy przez sądy.

[Varbanov przeciwko Bułgarii](#), 05.10.2000

[Hutchinson Reid przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#), 20.02.2003

[H.L. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#), 05.10.2004

[Shtukaturov przeciwko Rosji](#), 27.03.2008

[Gulub Atanasov przeciwko Bułgarii](#), 06.11.2008

-5 § 5 (prawo do odszkodowania dla każdego, kto został pozbawiony wolności niezgodnie z art. 5):

[Gulub Atanasov przeciwko Bułgarii](#), 06.11.2008

- 6 § 1 (prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie):

[H.F. przeciwko Słowacji](#), 08.11.2005 (postępowanie o pozbawienie zdolności do czynności prawnych) [Shtukaturov przeciwko Rosji](#), 27.03.2008

[Salontaji-Drobnjak przeciwko Serbii](#), 13.10.2009

[Nenov przeciwko Bułgarii](#), 16.07.2009: Naruszenie art. 6 § 1, ponieważ skarżącemu, który cierpiał na chorobę psychiczną, co było powodem, dla którego jego żona złożyła wniosek o zmianę jego praw do kontaktu z dziećmi, nie przydzielono adwokata, aby mógł się skutecznie bronić.

- [Shtukaturov przeciwko Rosji](#), 27.09.2008:

[Naruszenie art. 5 § 1](#): decyzja o hospitalizacji skarżącego została oparta wyłącznie na jego statusie prawnym określonym dziesięć miesięcy wcześniej; w związku z czym Trybunał uznał, że nie „wykazano wiarygodnie”, że stan psychiczny skarżącego wymagał jego zamknięcia.

[Naruszenie art. 5 § 4](#): skarżący nie mógł przedsięwziąć żadnych środków prawnych, aby zakwestionować jego utrzymujące się zatrzymanie, ponieważ został pozbawiony zdolności do czynności prawnych.

[Naruszenia art. 6 § 1](#): postępowanie zainicjowane przez matkę skarżącego, mające na celu pozbawienie go zdolności do czynności prawnych zostało unieważnione przez nieprawidłowości proceduralne (w szczególności dziesięciominutowe przesłuchanie).

[Naruszenie art. 8](#) (patrz powyżej).

[Naruszenie art. 34](#) (prawo do skargi indywidualnej): Rosja nie zastosowała się do środka tymczasowego wskazanego przez Trybunał (z czego wynika, że skarżącemu i jego prawnikowi winni mieć zapewniony niezbędny czas i środki, aby ułatwić im spotkanie i przygotowanie sprawy przed Trybunałem).

- W sprawie [C.B. przeciwko Rumunii](#), 20.04.2010, Trybunał uznał, że nastąpiło: [Naruszenie art. 5 § 1 lit. e](#)): izolacja skarżącego w ramach postępowania wszczętego przeciwko niemu przez policjantów za wniesienie złośliwych oskarżeń było bezprawne (zamknięcie w oparciu o wątpliwości śledczych co do zdrowia psychicznego skarżącego i zaświadczenie lekarskie od lekarza ogólnego, który nigdy go nie widział; nie rozpatrywano alternatywnych środków; użycie siły podczas aresztowania).
[Naruszenie art. 5 § 4](#): zamknięcie nie było przedmiotem żadnej kontroli sądowej.

- [Stanev przeciwko Bułgarii](#), wyrok Wielkiej Izby z dnia 17.01.2012: sprawa dotyczyła człowieka, który musiał żyć przez wiele lat w niehigienicznym i zniszczonym zakładzie psychiatrycznym, z nieodpowiednim wyżywieniem i ogrzewaniem oraz brakiem zajęć dla pensjonariuszy.
[Naruszenie art. 5 § 1](#): skarżący został bezprawnie zatrzymany w instytucji, o której mowa;
[Naruszenie art. 5 § 4](#): skarżący nie miał możliwości wszczęcia postępowania w celu ustalenia przez sąd legalności pozbawienia go wolności;
[Naruszenie art. 5 § 5](#): skarżący nie miał możliwości ubiegania się o odszkodowanie za jego niezgodne z prawem zatrzymanie i brak kontroli przez sąd legalności pozbawienia go wolności;
[Naruszenie art. 3](#) (zakaz poniżającego traktowania): warunki, w których skarżący był zmuszony żyć;
[Naruszenie art. 13](#) (prawo do skutecznego środka odwoławczego): skarżący nie miał możliwości ubiegania się o odszkodowanie za poniżające warunki życia;
[Naruszenie art. 6 § 1](#) (prawo do rzetelnego procesu sądowego): skarżącemu odmówiono dostępu do sądu, aby ten rozpatrzył sprawę przywrócenia jego zdolności do czynności prawnych.
- [X. przeciwko Finlandii](#), 03.07.2012: sprawa dotyczyła zamknięcia pediatry w szpitalu psychiatrycznym i przymusowego podawania jej lekarstw w kontekście postępowania karnego prowadzonego przeciwko niej za udzielenie matce pomocy w porwaniu jej córki, która, jak podejrzewano, była wykorzystywana seksualnie przez ojca.
[Naruszenie art. 5 § 1](#) (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) i [art. 8](#) (prawo do ochrony życia prywatnego) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.
- [Plesó przeciwko Węgrom](#), 02.10.2012: Trybunał uznał, że przymusowe umieszczenie młodego człowieka w szpitalu psychiatrycznym wbrew jego woli, aby zapobiec pogorszeniu się jego stanu zdrowia, nie było uzasadnione. [Naruszenie art. 5 § 1](#) (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego).
- [Mihailovs przeciwko Łotwie](#), 22.01.2013: skarżący był przetrzymywany wbrew jego woli w instytucji opieki społecznej przez ponad dziesięć lat bez możliwości zwolnienia. Trybunał stwierdził naruszenie [art. 5 § 1](#) (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego) ze względu na fakt, że skarżący był przetrzymywany w instytucji opieki społecznej w okresie od stycznia 2002 r. do kwietnia 2010 r. oraz nie stwierdził naruszenia [art. 5 § 1](#) w związku z przetrzymywaniem go w innej instytucji począwszy od 1 kwietnia 2010 r.; oraz [Naruszenie art. 5 § 4](#) (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności) z uwagi na niemożność uzyskania przez skarżącego kontroli legalności umieszczenia go w zakładzie opieki społecznej od stycznia 2002 r. do kwietnia 2010 r. oraz brak naruszenia [art. 5 § 4](#) począwszy od 1 kwietnia 2010 r.

Zdrowie psychiczne w armii

W tych sprawach Trybunał stwierdził naruszenie art. 2 (prawo do życia) w szczególności z uwagi na fakt, że przepisy były wadliwe w zakresie nadzoru nad poborowymi.

[Kilinç i inni przeciwko Turcji](#), 07.06.2005: poborowy, cierpiący na nietypową depresję, popełnił samobójstwo podczas odbywania obowiązkowej służby wojskowej.

[Naruszenie art. 2](#) – kontekst nadzorczy był wadliwy pod względem procedury, której powinni przestrzegać lekarze służb w celu ustalenia i monitorowania zdolności umysłowej pana Kilinça do służby przed i po jego wezwaniu do wojska.

[Abdullah Yilmaz przeciwko Turcji](#), 17.06.2008: poborowy popełnił samobójstwo podczas odbywania obowiązkowej służby wojskowej, po tym jak otrzymał reprimendę i został pobity przez sierżanta.

Naruszenie art. 2 (niezdolność sierżanta do pełnienia obowiązków zawodowego żołnierza, którego zadaniem była ochrona integralności fizycznej i psychicznej poborowych będących pod jego rozkazami; w opinii Trybunału przepisy okazały się niewystarczające w zakresie umiejętności profesjonalnych sierżanta związanych z dowodzeniem jednostką oraz w zakresie jego obowiązków i odpowiedzialności w obliczu trudnych sytuacji, takich jak ta, która miała miejsce w tym przypadku).

[Servet Gündüz i inni przeciwko Turcji](#), 11.01.2011: poborowy popełnił samobójstwo w 2002 roku, kiedy odbywał obowiązkową służbę wojskową w Hakkari, prowincji położonej przy południowo-wschodniej granicy Turcji. Młody mężczyzna zabił się poprzez wejście na pole minowe po kłótni ze swoim przełożonym.

Naruszenie art. 2.
